

Mikszáth Kálmán: A jó palócok

Könyvajánló

Mikszáth Kálmán *A jó palócok* (tizenöt apró történet) című novelláskötete 1882-ben jelent meg, ez hozta meg neki a régóta várt sikert, elismerést. Az alkotások a parasztábrázolás új korszakát hozták el a magyar irodalomba.

Mikszáth a novellákkal a szülőföldjére, Palócföldre repíti el az olvasót, gyerekkori emlékeit eleveníti fel. A novellák helyszínei közül néhány (Cserhát, Ipoly) valóságos, azonban a legtöbb kitalált helységnév.

Előadásmódja a népi mesemondókéhoz hasonló: humoros, kedélyes, anekdotázgató. Mikszáth egyes szám harmadik személyben beszél, gyakran alkalmaz függő beszédet. A novellák néhol balladaszerűen homályosak, ezzel a szerző a babonák, a természetfeletti események titokzatosságát fokozza.

A novellák mindegyike külön történet, de az azonos helyszínek, a visszatérő szereplők és a hasonló előadásmód miatt egy történetfüzért alkotnak. A történeteket maga az író meséli el, érezhető, hogy azonosul, együtt érez a bennük résztvevőkkel. Az elbeszélések humorosak, a szerző nemegyszer középpontba állítja a falusiak babonáit, a háttérben megjeleníti a pletykálkodó vénasszonyokat. Ennek ellenére ezeknek a műveknek komoly mondanivalójuk is van, és szinte mind drámaian, valakinek a halálával ér véget. Valós emberek valódi történeteit vette alapul és öntötte novellaformába az író, a középpontban egy-egy örök érvényű erkölcsi példamutatással.

A novella szereplőit az író nem jellemzi egyenként, az olvasó mégis ismeri főbb vonásaikat, hiszen a mesék, mondák világából ismerősek. A történetek cselekményszerkezete is a mondákéra hasonlít. A novellák végére mindenki elnyeri méltó jutalmát vagy büntetését, és helyreáll az erkölcsi rend.

A jó palócok kevesebb hosszadalmas tájleírást tartalmaz a Tót atyafiaknál. A tájnak, a természetnek mégis fontos szerepe van, hiszen a novellákban megjeleníteni kívánt életforma, a falusi parasztembereké szorosan kötődik a természethez, annak változásaihoz.

A mű 15 novellát tartalmaz, ezek számos különböző témát dolgoznak fel: kiderül, mi történt Borcsa elveszett bárányával, miért vágták le a Péri lányok szép lenhaját, hogy lehet két kiscsizmával megengesztelni az Úristent, szó esik arról, hogyan várta haza férjét az özvegy Timár Zsófi, és hogy a pogány Filcsik valóban olyan gonosz ember volt-e, mint amilyenek a faluban ismerték.

A könyvből megtudhatjuk, hogyan folyhatott visszafelé a Bágy-patak, miért nem sikerült új életet kezdenie Szücs Palinak, ki volt valójában a gózoni Szűz Mária, és kiderül, hogyan okozták Gélyi János szép lovai ő és a felesége halálát.

Szólnak novellák Bede Erzsi önfeláldozásáról, a halálos szerelemről két major között, Galandáné asszonyom boszorkányságairól, Mudrik Mihály igazságtalan örökségosztásáról, és arról, hogy mi történik, ha Gál Magda korszója eltörik...

Én először a Szent Péter esernyője után olvastam el A jó palócokat, mert nagyon tetszett Mikszáth egyedi stílusa. Most olvastam újra, és számos érdekes dolgot fedeztem fel benne, amit eddig nem vettem észre. Nekem nagyon tetszik Mikszáth kedélyes előadasmódja és az, hogy mindenkire lesújtott valamilyen ítélet - bár a végkifejlet sokszor elég megrázó volt. A két kedvenc novellám „A királyné szoknyája” és „A kis csizmák” -ezek jól végződnek.

A mai olvasó számára problémát jelenthetnek a régies, falusias szavak, kifejezések, bár néhány kiadás lábjegyzetben közli ezek jelentését. A novellák végkifejlete nem mindig tökéletesen egyértelmű, sokszor az olvasónak kell „kitalálni”, hogy mi történt. Érdeemes tehát egyszerre csak néhány novellát elolvasni.

A novelláskötetet mindenkinek ajánlom, aki szereti Mikszáth műveit, vagy csak tanulságos történeteket szeretne olvasni.

Mészáros Gábor 10.A